

## U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **A. B.**, bývajúcej v Ž., zastúpenej JUDr. B. M., konateľom obchodnej spoločnosti, JUDr. B. M., proti žalovaným **1/ Slovenskej republike – Slovenskému pozemkovému fondu**, Bratislava, Búdkova č. 36, **2/ M. H.**, bývajúcej v Č., **3/ B. Ž.**, bývajúcej v Č., **4/ F. P.** (nebohému), naposledy bývajúcemu v Č., **5/ V. Ž.**, bývajúcemu v B. a **6/ E. H.**, bývajúcej v N., **o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp.zn. 11 C 72/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 31. marca 2008 sp.zn. 6 Co 77/2008 a uzneseniu Okresného súdu Čadca z 28. januára 2008 č.k. 11 C 72/2007-18, rozhodol

### t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Žiline z 31. marca 2008 sp.zn. 6 Co 77/2008 a uznesenie Okresného súdu Čadca z 28. januára 2008 č.k. 11 C 72/2007-18 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Čadca na ďalšie konanie.

### O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Čadca uznesením z 28. januára 2008 č.k. 11 C 72/2007-18 zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku za návrh a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Mal za to, že pri určení výšky súdneho poplatku treba vychádzať z hodnoty spoluvlastníckeho podielu vlastnícky patriaceho žalobkyni. Poukázal na to, že v konaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva žalobca celý svoj nárok vyvodzuje zo svojho spoluvlastníckeho podielu. Ten predstavuje hodnotu, z ktorej jeho žaloba vyviera a celé konanie v podstate rieši iba otázku, či hodnotu predstavovanú týmto podielom dostane žalobca vo forme peňažnej, alebo v kombinácii prikázania celej veci proti výplatu ostatných účastníkov. Čistá hodnota toho, čo žalobca dostane pri akomkoľvek druhu vyporiadania, bude vždy zhodná s cenou jeho pôvodného spoluvlastníckeho podielu a žalobca

nemôže požadovať žiadnu inú hodnotu a ani súd mu nemôže žiadnu inú hodnotu priznať. Nemožno teda za podiel požadovaný žalobcom považovať iný podiel ako ten, o realizáciu ktorého v konaní ide, teda spoluvlastnícky podiel žalobcu. Napriek doručenej výzve na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu a poučeníu o následkoch nezaplatenia súdneho poplatku žalobkyňa v lehote stanovenej súdom súdny poplatok nezaplatila. Súd prvého stupňa preto konanie podľa § 10 ods. 1, 2 zák.č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák.č. 71/1992 Zb.“) zastavil. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Krajský súd v Žiline uznesením z 31. marca 2008 sp.zn. 6 Co 77/2008 na odvolanie žalobkyne uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil, keď sa stotožnil s jeho právnymi závermi (§ 219 O.s.p.).

Proti uzneseniu krajského súdu ako aj uzneseniu okresného súdu na základe podnetu žalobkyne podal dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol tieto uznesenia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p. Mal za to, že z hľadiska gramatického, logického a systematického výkladu ustanovenia § 7 ods. 8 zák.č. 71/1992 Zb. čo do základu súdneho poplatku je navrhovateľom žiadaným podielom v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ktoré bolo začaté na návrh domáhajúci sa prikázania spoločnej veci žalobcovi za primeranú náhradu voči jednému alebo niektorým spoluvlastníkom, cena podielu (podielov) zostávajúceho spoluvlastníka (spoluvlastníkov), ktorého (ktorých) získanie sleduje žalobca svojou žalobou na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva prikázaním veci jemu za primeranú náhradu. Súdny poplatok bol v danej veci nesprávne určený, keď za základ súdneho poplatku považoval hodnotu spoluvlastníckeho podielu patriaceho žalobkyňi. Uznesením o zastavení konania, došlo k zásahu do ústavného práva žalobkyne na súdnu ochranu a k odňatiu jej možnosti pred súdom konať.

Žalobkyňa navrhla vyhovieť mimoriadnemu dovolaniu.

Žalované 2, 3, 6 prejavili ochotu vec mimosúdne usporiadať. Ostatní žalovaní sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p., v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozhodnutie odvolacieho súdu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vzhľadom na obsah mimoriadneho dovolania sa dovolací súd osobitne zaoberal vadou konania namietanou dovolateľom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom na to, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Podľa názoru dovolacieho súdu je konanie a rozhodnutie ako krajského súdu, tak aj okresného súdu postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa § 1 ods. 1 zák.č. 71/1992 Zb. súdne poplatky (ďalej len „poplatky“) sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry (ďalej len „poplatkový úkon“) uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „sadzobník“), ktorý tvorí prílohu tohto zákona.

Podľa § 6 ods. 1 citovaného zákona sadzba poplatku je uvedená v sadzobníku percentom zo základu poplatku (ďalej len „percentná sadzba“) alebo pevnou sumou.

Podľa § 7 ods. 1 veta prvá zák.č. 71/1992 Zb. pri percentnej sadzbe je základom poplatku cena predmetu poplatkového úkonu.

Podľa § 7 ods. 8 zák.č. 71/1992 Zb. (v znení účinnom do 31. decembra 2008) v konaní o zrušení a o vyporiadaní podielového spoluvlastníctva je základom poplatku cena podielu žiadaného navrhovateľom.

V občianskom súdnom konaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva je základom súdneho poplatku (označeného pre toto konanie v citovanom ustanovení § 7 ods. 8 zák.č. 71/1992 Zb. ako „cena podielu žiadaného navrhovateľom“) cena predmetu poplatkového úkonu (v zmysle § 7 ods. 1 veta prvá) podľa návrhu na zahájenie konania.

Ustanovenie § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka určuje spôsoby zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva. Môže sa tak stať rozdelením spoločnej veci podľa výšky podielov, prikázaním veci za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníctvom alebo predajom veci rozdelením výťažku podľa podielov.

Vzhľadom k spôsobom zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva stanoveným v § 142 Občianskeho zákonníka, ktoré môžu byť uplatňované žalobami žalobcov, v občianskom súdnom konaní je potrebné cenu poplatkového úkonu posúdiť podľa toho, či sa navrhuje rozdelenie spoločnej veci medzi spoluvlastníkov podľa výšky podielov alebo či sa navrhuje prikázanie veci na primeranú náhradu jednému alebo niektorých spoluvlastníkom alebo či sa navrhuje predaj spoločnej veci a rozdelenie výťažku podľa podielov.

Ak navrhuje žalobca (žalobcovia) zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva prikázaním veci za primeranú náhradu jemu (im) ako jednému alebo niektorým spoluvlastníkom, je tu predmetom poplatkového úkonu (v zmysle ustanovenia § 7 ods. 8 zák.č. 71/1992 Zb.) cena spoluvlastníckeho podielu (spoluvlastníckych podielov) patriaceho žalovanému (patriacich žalovaným), ku ktorému (ku ktorým) prechodu na žalobcu smeruje v takomto prípade žaloba.

Z obdobných zásad vychádzalo aj zjednocujúce stanovisko bývalého Najvyššieho súdu ČSSR č. Sc 2/82, od ktorých zásad (vzhľadom aj na zhodné znenie ustanovenia § 3

ods. 5 zák.č. 116/1966 Zb. o súdnych poplatkoch účinného v čase prijatia stanoviska a ustanovenia § 7 ods. 8 zák.č. 71/1992 Zb.) nie je dôvod sa ani v súčasnej dobe odchyliť.

V prejednávanej veci sa žalobkyňa ako jedna z podielových spoluvlastníkov domáhala zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, prikázaním vecí do jej vlastníctva, za primeranú náhradu, a tak je predmetom poplatkového úkonu v zmysle ustanovenia § 7 ods. 8 zák.č. 71/1992 Zb. cena spoluvlastníckych podielov patriacich žalovaným, ku prechodu ktorých na žalobkyňu smeruje jej žaloba.

Ak súd prvého stupňa za danej situácie konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku a odvolací súd takéto uznesenie potvrdil (i napriek tomu, že súdny poplatok nebol určený správne), súdy nižších stupňov odňali žalobkyni možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Z uvedených dôvodov preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 243b ods. 2, 3 O.s.p. rozhodnutie krajského súdu, ako aj okresného súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 O.s.p., v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

**P o u č e n i e :** Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

**V Bratislave 29. marca 2011**

**JUDr. Eva Sakálová, v.r.**  
**predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: Renáta Matejíková

